אישים באגרות הראי"ה

מר בריל, פקיד יק"א ביפו

פקיד יק"א (ואחר כך פיק"א) ביפו · שנות חייו אינן ידועות לנו

5 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

מר בריל היה פקיד בפקידות יק"א ביפו, שניהלה את מושבות הברון רוטשילד ביהודה. הוא נזכר באגרות משנת תרס"ט (1909) ועד שנת תרפ"ה (1925). פרטים ביוגרפיים עליו לא מצאנו במקורות שבדקנו, ומה שידוע עליו כאן הוא מן האגרות.

הרב קוק על מר בריל

אל מר בריל הרב קוק פונה בענייני המושבות שבידי הפקידות. אחרי ביקור בוואדי חנין, שהייתה "הרוסה בלא ועד זה כמה", הרב קוק מבקש שהפקידות תכיר בוועד שנבחר כדין (כרך א', אגרת רט). בשנת השמיטה תר"ע (ראו בפרשת שמיטת תר"ע והיתר המכירה), כשהשובתים בעקרון רצו לחרוש את אדמתם רק לשמירה, הרב קוק קובע שיחרשו אחרי שיסיימו העובדים את הזריעה, ומבקש ממר בריל לחתום לאות הסכמה, כדי שתבוא מנוחה למושבה (כרך א', אגרת רס), ולאשר בכוח הפקידות שלא יזרעו בקרקע השובתים (כרך א', אגרת רסד).

כעבור חמש עשרה שנה, בעניין הרכבת לפתח תקווה בערבי שבתות, הרב קוק מבקש ממר בריל לבצע את מה שציווה הברון (כרך ד', אגרת ארסו), ומזכיר לו את עזרתו לאורך השנים: "ואדוני היקר הלא תמיד עמד לימיני בכל מאורע שנזדמן לי מאז באתי לא"י בעניני הכלל" (כרך ד', אגרת אשא).

האגרות

כרך א', אגרת רט: בוואדי חנין לא היה ועד זמן רב. ועד נבחר כדין, והרב קוק מבקש שהפקידות תכיר בו.

"כי המושבה הרוסה בלא ועד זה כמה"

כרך א', אגרת רס: השובתים בעקרון יחרשו לשמירה אחרי שיסיימו העובדים את הזריעה. הרב קוק מבקש ממר בריל לחתום על ההסכמה.

"יטיב נא כבודו לחתום גם הוא לאות הסכמה על החלטתי זאת"

כרך א', אגרת רסד: החלטת הרב קוק בעקרון: חרישה נוספת לשמירה בידי נכרי, ואיסור לזרוע בקרקע השובתים. הרב קוק מבקש שהפקידות תאשר זאת.

"ויאשרה בכח הרשמי של הפקידות שלא לזרע בקרקע השובתים"

כרך ד', אגרת ארסו: הברון ציווה שהרכבת לפתח תקווה לא תיסע בערבי שבתות בחודשי החורף. הרב קוק מבקש ממר בריל לבצע זאת.

"ויטיב נא להוציא מן הכח אל הפועל את המפעל הזה"

כרך ד', אגרת אשא: הרב קוק דורש שתיקון שמירת השבת ברכבת ייצא מיד לפועל, ומזכיר שמר בריל תמיד עמד לימינו.

"ואדוני היקר הלא תמיד עמד לימיני בכל מאורע שנזדמן לי מאז באתי לא"י בעניני הכלל"

ראו גם

על מר פרנק, ראש פקידות יק"א. (לדף האיש)

נוסח האגרות – עם ביאור

5 האגרות שבהן נזכר מר בריל, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת רט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ג תמוז תרס"ט **נמען:** מר בריל (פקידות)

הרב קוק ביקר בוואדי חנין ומצא שהמושבה הרוסה בלי ועד זמן רב. ועד נבחר כדין בידי מי שבאו לפי המודעה, והרב קוק מבקש מהפקידות להכיר בו.

עיקרי הדברים

- בחירת ועד בוואדי חנין.
- בקשת הכרה מהפקידות.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], כ"ג תמוז תרס"ט[2].

לכבוד האדון הנעלה מר בריל נ"י[3] שלו'[4].

אתכבד בזה להודיע לכבודו, שהייתי בודי-חנין [ודי חנין, היא נס ציונה] ומצאתי שהכרח הוא לקרא לבחירת הועד, כי המושבה הרוסה בלא ועד זה כמה, ונעשה הועד, ע"פ[5] בחירת האנשים שבאו ע"פ המודעה, וזה נעשה כמשפט ודין-תורה.

ע"כ[6] אבקש מכבוד הפקידות, שתכיר בזה את כח הועד, כדי לנהל את עניני המושבה כראוי.

ברגשי כבוד,

אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרס"ט - השנה תרס"ט (1908/1909)
3. נ"י - נרו יאיר
4. שלו' - שלום
5. ע"פ - על פי
6. ע"כ - על כן

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת רס

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ג' שבט תר"ע - יפו **נמען:** מר בריל (פקידות)

השובתים בעקרון יחרשו אחרי שהעובדים יסיימו את הזריעה. כל עוד יש אנשים בשדות, נכרים לא יבואו לרעות, וכך אין נזק. החרישה המאוחרת גם מראה שאינה לצורך הקרקע. הרב קוק מבקש מבריל לחתום על ההסכמה.

עיקרי הדברים

- מועד חרישת השובתים בעקרון.
- בקשת חתימת הפקידות.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ג' שבט תרע"ן.

לכבוד האדון הנכבד מר בריל נ"י[4], שלו"[5].

אתכבד בזה להודיע לכבודו, שנודע לי שגם אם יחרשו השובתים בעקרון [ראו (כרך א', אגרת רנו)] אחרי שיגמרו כל האכרים העובדים את הזריעה, גם אז יהי'[6] נשמר מכל היזק. כי כל זמן הזריעה לא יבא שום נכרי לרעות על השדות, יען שאנשים באים שמה תמיד לעבודתם. ולענין הדין נכון מאד הדבר, שתהי'[7] החרישה של השובתים דוקא אחרי שיעבור הזמן של הזריעה. ע"כ[8] אבקש בזה מכבודו, שיסכים ג"כ[9] ע"ז[10], ויהיו בטוחים האכרים העובדים שלא ישנו השובתים מדברינו, ובלא איחור אחר הזריעה יחרשו למטרת השמירה,

בכבוד נעלה ובברכה מקודש,

הק' אברהם יצחק ה"ק

יטיב נא כבודו לחתום גם הוא לאות הסכמה על החלטתי זאת, למען תבא -המנוחה במושבה, וגם לבי ישוב למנוחה מכל העמל הגדול אשר שבעתי מענין זה.

הנ"ל

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. נ"י - נרו יאיר
5. שלו' - שלום
6. יהי' - יהיה
7. שתהי' - שתהיה
8. ע"כ - על כן
9. ג"כ - גם כן

10. ע״ז – על זה

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת רסד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ז' שבט תר"ע - יפו **נמען:** מר בריל (פקידות)

הרב קוק מודיע על החלטתו בעקרון: חרישה נוספת לשמירה בידי נכרי ועל חשבון העובדים, ואיסור זריעה בקרקע השובתים. הרב קוק מבקש שהפקידות תאשר זאת בכוחה הרשמי.

עיקרי הדברים

- אישור הפקידות להחלטה בעקרון.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1] עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ז' שבט תרע"ן.

לכבוד אדון נעלה מר בריל [פקיד בפקידות הברון רוטשילד במושבות] נ"י[4], שלו'[5].

אתכבד בזה להודיע לכבודו, שהודעתי להועד בעקרון, ע"י[6] מכתב שהנני שולח להם, את החלטתי, שאם יהי'[7] צורך לחרוש עבור ההגנה, יותר מפעם אחת, יוכלו לחרוש ע"י נכרי, באיזה שינוי, כפי ההוראה, בקרקע השובתים, אבל ההוצאה המוטלת על השובתים היא רק על החרישה הראשונה, ואם יצטרכו העובדים לחרוש יותר מפעם אחת יהי' על הוצאתם הם, וחלילה להם לזרע על אדמת השובתים בלא הוראתי.

אקוה שישלח להם כבודו את החלטתי זאת ג"כ[8] מצדו, ויאשרה בכח הרשמי של הפקידות [הנהלת המושבות מטעם הברון רוטשילד] שלא לזרע בקרקע השובתים הנ"ל[9].

ברגשי כבוד וברכה מקודש.

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. נ"י - נרו יאיר
5. שלו' - שלום
6. ע"י - על ידי
7. יהי' - יהיה
8. ג"כ - גם כן
9. הנ"ל - הנזכר לעיל

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארסו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט' טבת תרפ"ה - ירושלים **נמען:** מר בריל, פקיד יק"א ביפו

בפריז ביקש מהברון שהרכבת מראש העין לפתח תקוה לא תיסע בימי שישי בחורף (ספטמבר עד אפריל), כדי שלא תחלל שבת; הברון ציווה על מר פרנק לכתוב לו. הרב קוק מבקש לבצע זאת, כרצון המושבה.

עיקרי הדברים

- רכבת פתח תקוה בערב שבת.
- הוראת הברון.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. ירושלם ט' טבת תרפ"ה[2]

אדון נעלה מר בריל, פקיד יק"א[3] באי"י[4], [פקיד חברת יק"א (ובהמשך פיק"א), שניהלה את מפעלי הברון רוטשילד בארץ] יפו. בהיותי בפריז, אצל מעלת כבוד הברון [הברון אדמונד דה רוטשילד] שיחי'[5], הצעתי לפניו את דרישת הקהל באי"י שהרכבת ההולכת מראש על עין לפי"ת[6], תשבת בחדשי ספטמבר והלאה, עד אפריל, ביום ו' ערב שבת קודש, כדי להמנע מחלול שבת, הנמשך איזה שעות אחר שקיעת החמה בערבי שבתות בחדשים ההם. כבוד הברון צוה בפני להאדון פרנק שיכתב לכבודו, שיסדר את הדבר, להפסיק את מהלך הרכבת הנ"ל[7], באופן שלא יהיה חלול שבת בחדשים הנ"ל.

אקוה שכבר הגיע לכבודו מכתבו של מר פרנק ויטיב נא להוציא מן הכח אל הפועל את המפעל הזה, שהוא ג"כ[8] רצון המושבה פתח תקוה, כפי מכתבם ע"י[9] ועד המועצה, בתקותי שיסודר הדבר כראוי הנני חותם בברכה ורגשי כבוד

אברהם יצחק ה"ק

אחכה לתשובתו היקרה במוקדם, הנ"ל

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"ה - השנה תרפ"ה (1924/1925)
3. יק"א - יק"א (חברת ההתיישבות היהודית)
4. באי"י - בארץ ישראל
5. שיחי' - שיחיו
6. לפי"ת - לפתח תקוה
7. הנ"ל - הנזכר לעיל
8. ג"כ - גם כן
9. ע"י - על ידי

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אשא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ב' אדר תרפ"ה **נמען:** מר בריל, יק"א

הרב קוק דורש לבצע מיד את תיקון הרכבת בפתח תקוה בערב שבת, כהבטחת הברון.

עיקרי הדברים

- ביצוע תיקון הרכבת.

נוסח האגרת עם ביאור

ב' אדר ה'

אדון נעלה מר בריל [ראו (כרך ד', אגרת ארסו)] שלו'[1] א"נ[2] ע"פ[3] מכתבו הנכבד שקבלתי אודות תיקון שמירת השבת של הרכבת בפתח תקוה, שהסכים לזה כבוד הברון שיחי'[4] כאשר בקרתי אותו בפריז, הנני בזה לדרוש מכבודו שהתיקון הזה יצא מיד אל הפועל כהבטחתו של כבוד הברון ורצונו הנכבד. ואדוני היקר הלא תמיד עמד לימיני בכל מאורע שנזדמן לי מאז באתי לא"י[5] בעניני הכלל, אקוה שיעשה כן גם בענין זה של הרכבת ודי' ישלם פעלו הטוב ברב ברכה.

נאמנו מאד

אברהם יצחק ה"ק

---

1. שלו' – שלום
2. א"נ – אדון נכבד (בפתיחת מכתב); בהלכה: אינו נאכל
3. ע"פ – על פי
4. שיחי' – שיחיו
5. לא"י – לארץ ישראל